

Bruxelles, 14 noiembrie 2024
(OR. en)

15497/24

COH 65

NOTĂ

Sursă:	Președinția
Destinatar:	Comitetul Reprezentanților Permanenți / Consiliul
Subiect:	Consolidarea atuurilor principale ale politicii de coeziune: cum poate fi îmbunătățită în viitor gestiunea partajată a fondurilor de coeziune în concordanță cu principiul subsidiarității? - <i>Dezbattere de orientare</i>

În cadrul reuniunii Consiliului Afaceri Generale din 28 noiembrie, dedicată politicii de coeziune, miniștrii însărcinați cu politica de coeziune sunt invitați să discute, pe baza documentului președinției care figurează în anexa la prezenta notă, despre subiectul „Consolidarea atuurilor principale ale politicii de coeziune: cum poate fi îmbunătățită în viitor gestiunea partajată a fondurilor de coeziune în concordanță cu principiul subsidiarității?”

Document de referință

pentru reuniunea Consiliului Afaceri Generale dedicată politicii de coeziune
„Consolidarea atuurilor principale ale politicii de coeziune: cum poate fi îmbunătățită în
viitor gestiunea partajată a fondurilor de coeziune în concordanță cu principiul
subsidiarității?”

Politica de coeziune a UE este prevăzută de tratat ca fiind „vitală pentru dezvoltarea integrală și pentru succesul durabil al Uniunii” și s-a dovedit a fi un motor esențial al creșterii economice, al convergenței, al competitivității și al integrării.

Politica de coeziune are la bază principiile parteneriatului, subsidiarității, guvernantei pe mai multe niveluri și gestiunii partajate, ceea ce le permite statelor membre și regiunilor să participe activ la punerea în aplicare a politicilor, consolidând în același timp responsabilitatea la diferite niveluri de guvernanță.

Gestiunea partajată asigură capacitatea de acțiune a statelor membre și a regiunilor, oferindu-le posibilitatea de a-și face auzită vocea în planificarea și programarea politicilor UE, nu doar în gestionarea și punerea lor în aplicare, și, prin urmare, le consolidează sentimentul de asumare a responsabilității asupra proiectelor și încurajează implicarea comunității. Această abordare incluzivă la nivel regional permite răspunsuri adaptate la provocările și prioritățile locale specifice, permițând ca acțiunile UE să fie mai direct relevante pentru comunitățile pe care le deservește.

În cursul discuțiilor privind viitorul politicii de coeziune, multe state membre și instituțiile UE au afirmat în mod repetat necesitatea de a menține gestiunea partajată ca element central. În avizul său pe această temă, Comitetul Regiunilor¹ susține cu fermitate că modelul de gestiune partajată, guvernanta pe mai multe niveluri și principiul parteneriatului rămân principiile directoare ale politicii de coeziune după 2027, subliniind, în același timp, că implicarea părților interesate de la nivel local și regional este esențială pentru eficacitatea politicii. Politica de coeziune, astfel cum s-a subliniat în raportul Grupului la nivel înalt privind viitorul politicii de coeziune², este unică în UE datorită abordării sale bazate pe realitatea zonei, care implică în mod activ o gamă diversă de părți interesate, aliniind-o la principiul parteneriatului. Această metodă participativă este esențială pentru abordarea nevoilor teritoriale, recunoașterea oportunităților și sporirea succesului proiectelor europene din domeniul coeziunii.

În plus, Comitetul Economic și Social European (CESE)³ a subliniat că fondurile naționale și cele ale UE implementate în cadrul gestiunii partajate necesită norme clare și simple reunite într-un regulament unic. CESE concluzionează că eforturile de simplificare sunt deosebit de relevante pentru a se asigura fezabilitatea cadrului de gestiune partajată pentru regiunile cu o capacitate administrativă limitată.

Recent, crearea Mecanismului de redresare și reziliență (MRR) a adus un element de comparație cu politica de coeziune, datorită punerii în aplicare paralele și a suprapunerii domeniilor de sprijin. MRR ilustrează un model alternativ de punere în aplicare, deși fără același grad de implicare regională ca în cazul fondurilor politicii de coeziune. Spre deosebire de fondurile politicii de coeziune, MRR nu necesită o guvernanta pe mai multe niveluri sau o participare substanțială din partea autorităților subnaționale, astfel cum arată Curtea de Conturi Europeană în analiza sa din 2023⁴.

¹ „Viitorul politicii de coeziune după 2027”, avizul Comitetului European al Regiunilor adoptat la 29 noiembrie 2023.

² „Crearea unui viitor durabil împreună: Coeziune pentru o Europă competitivă și favorabilă incluziunii”, Raportul Grupului la nivel înalt privind viitorul politicii de coeziune, februarie 2024.

³ „Mecanismul de redresare și reziliență și politica de coeziune: către o politică de coeziune 2.0”, avizul Comitetului Economic și Social European adoptat la 20 septembrie 2023.

⁴ Documentul de analiză 01/2023: Finanțarea pusă la dispoziție de UE prin politica de coeziune și prin Mecanismul de redresare și reziliență: o analiză comparativă.

În plus, așa-numita abordare bazată pe performanță a MRR este, la rândul ei, un element în reflecția asupra viitorului politicii de coeziune. Cu toate acestea, elementele de performanță au fost întotdeauna prezente în politica de coeziune, în special de la reînnoirea acesteia în direcția orientării către rezultate, în urma raportului Barca⁵. În timp ce acordurile de parteneriat stabilesc orientarea strategică pe termen lung a fondurilor, programele abordează recomandările specifice fiecărei țări relevante, precum și strategiile naționale sau regionale, evaluează îndeplinirea condițiilor favorizante orizontale și tematice și definesc indicatori comuni și agregabili, asigurând monitorizarea rezultatelor politicii la nivelul UE într-un mod transparent. În plus, politica a recurs pe scară largă la cerința vizând efectuarea de evaluări și integrarea rezultatelor acestora, la metode simplificate de rambursare, cum ar fi opțiunile simplificate în materie de costuri și finanțarea nelegată de costuri.

Acum, când UE se pregătește pentru o discuție privind structura viitorului buget, care include politica de coeziune, este abordată și importanța gestiunii partajate în punerea în aplicare a politicii. În conformitate cu orientările politice pentru viitoarea Comisie Europeană, prezentate de președinta aleasă a Comisiei Europene, noul buget pe termen lung ar trebui să fie „mai simplu în modul său de funcționare – cu mai puține programe și un plan pentru fiecare țară care să coreleze reformele esențiale cu investițiile”. Totuși, acest lucru ar putea implica o tranziție de la actuala gestiune partajată la un mod mai centralizat de gestionare a instrumentelor UE, inclusiv a fondurilor politicii de coeziune, ceea ce ar duce la o restructurare a diferitelor domenii ale gestiunii partajate (programare, gestiune și control), cu implicații potențial semnificative pentru subsidiaritate, asumare și parteneriat.

Președinția ungară argumentează că menținerea caracteristicilor actuale ale gestiunii partajate a politicii de coeziune a UE înseamnă, de asemenea, menținerea valorilor fundamentale ale politicii. Prin urmare, ar trebui să analizăm, de asemenea, modalitățile în care acestea pot fi consolidate după 2027, astfel încât politica de coeziune să rămână un instrument eficace de promovare a dezvoltării, de capacitate a actorilor locali și de construire a unei Europe mai puternice, mai competitive și mai integrate.

⁵ O agendă pentru o politică de coeziune reformată: o abordare bazată pe realitatea zonei pentru a răspunde provocărilor și așteptărilor Uniunii Europene. Raport independent elaborat de Fabrizio Barca la cererea comisarului pentru politica regională, Danuta Hübner, aprilie 2009.

Având în vedere aspectele menționate mai sus, președinția invită miniștrii să discute pe marginea următoarei întrebări:

Cum poate fi îmbunătățită în viitor gestiunea partajată a fondurilor de coeziune în concordanță cu principiul subsidiarității?
